

SAT-2.203-1-TMS-09

Сравнителен анализ на видовете доставчици на логистични услуги Comparative analysis of the types of logistics providers

Иван Петров, Велизара Пенчева, Асен Асенов, Иван Белоев
Ivan Petrov, Velizara Pentcheva, Asen Asenov, Ivan Beloev

Comparative analysis of the types of logistics providers: In the recent years on development of logistics, logistics providers are divided into 1PL, 2PL, 3PL, 4PL and 5PL. The passing from one to another type of logistic services provider happens with upgrade unto previous. The most widespread logistics service in Bulgaria is 3PL. The current report provide analysis of each separate type of logistics service's providers in which clarified the reasons for the proliferation of 3PL service.

Key words: *outsourcing, logistics provider, 3PL*

ВЪВЕДЕНИЕ

В следствие на множество световни процеси, като глобализация, растеж в търговията, релокация на производства в края на 20-ти век започна да се развива все повече процеса на аутсорсинг (outsourcing). Понятието аутсорсинг води началото си от използването на външен ресурс и представлява изнасяне (превъзлагане) на вътрешна за компанията дейност към външен изпълнител. В началото на 21-век се наблюдава трайна тенденция на развитие на аутсорсинга и при това в цялостното му използване в сферите на производство на дрехи, обувки, електроуреди, авточасти и др. Много по-голямо разпространение намира аутсорсинга на спомагателните дейности. Такива за закупуването на суровини, финансово-счетоводни услуги, маркетинг, дистрибуция, управление на веригата на доставките.

В основата на аутсорсинга е оптимизацията на разходите в следствие на натиска на пазара за намаляване на цените. Съвременните глобализирани вериги на доставки се характеризират с: широк географски обсег; малък обем на партидите и висока честота на доставките; спазване на точен график на доставките; минимални транспортни липси и повреди; своевременно информация за движението на стоките; нарастваща степен на превъзлагане на дейности по веригата на доставките. Това обуславя развитието на логистичния аутсорсинг на все по-високо ниво. Съвременните комплексни логистични оператори (LP) наред с традиционните логистични дейности по превоза на товарите предлагат възможности за извършване на допълнителни дейности, като доставка на материали и стоки по спецификация на клиента; управление на складовите запаси; услуги с добавена стойност (допълнителни услуги) на складираните стоки; приемане и обработка на заявки от купувачите; фактуриране към купувачите [2,8].

Целта на статията е да представи основните характеристики на различните видове логистични доставчици, като се акцентира на причините за разпространението на 3PL (third party logistics).

ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ВИДОВЕТЕ ЛОГИСТИЧНИ ПАРТНЬОРИ

За да се онагледят развитието на отделните видове логистични партньори е необходимо да се представят функционалните промени от гледна точка на транспортните или логистичните услуги (фиг.1).

При първа страна логистичен доставчик или First Party Logistics (1PL) логистиката по веригата на доставките се извършва директно от изпращача или получателя на стоката. Такива оператори са фирми или физически лица, които имат товар за превозване от едно място до друго. Те се явяват пряк извършител на логистичната дейност и са собственици на определен ресурс за осъществяване на тази дейност,

като транспортни средства, складове и/или товаро-разтоварна техника. 1PL може да бъде производител, вносител, износител, търговец на едро, търговец на дребно или дистрибутор в областта на международната търговия, институция (държавно учреждение), индивидуален клиент/семество, които извършват преместване на товар от едно място на друго. Може да се обобщи, че всеки, който има преместени стоки от мястото им на произход до ново място се счита за първа-страна логистичен доставчик.

Фиг.1. Развитие на логистичните партньори

Second party logistics (2PL) или втора страна логистичен доставчик се отнася за превозвачи, притежаващи средствата за транспортиране, които осигуряват транспортната услуга в определен сегмент на транспортната верига. Това би могло да включва морски транспортни компании, железопътни оператори и автомобилни превозвачи, които са наети да превозят товара от мястото му на произход (разпределителен център) до местоназначението му (пристанищен терминал).

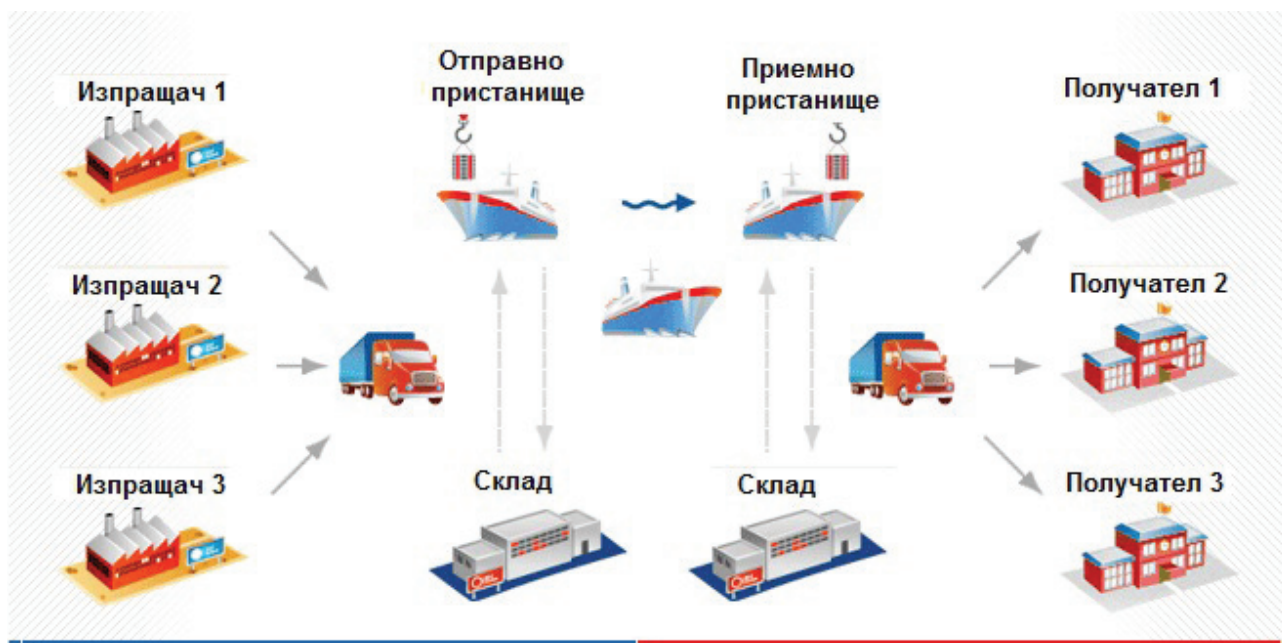
На фиг. 2 е показана интеграцията на веригата на доставките.

Фиг.2. Интеграция на веригата за доставки

При 2PL логистиката веригата за доставки се организира от клиента товародател чрез преки договори с физическите изпълнители на отделните дейности – превозвачи и складови оператори. Повечето 2PL организации се опитват да станат трети партньор в логистиката (3PL) поради по-голямата възвращаемост при него обусловена от наличието на важни дистрибутивни центрове в стратегически местоположения или малко транспортно стопанство.

Основното определение за 3PL (Third party logistics) е аутсорсинг на всички или част от логистичните операции на фирмата на специализирана компания. Комплексната логистика на логистичната верига на доставките се управлява от 3PL оператор. Той трябва да може сам да извършва всички дейности по превоз, складиране и услуги с добавена стойност, използвайки собствени транспортни средства, складове и персонал или да превъзложи на подизпълнители част от или всички тези дейности, като контролира и управлява изпълнението им и остава отговорен за цялата верига пред клиента си. Възможно е в определени случаи препокриване на услугите на третия логистичен партньор с четвъртия. Понастоящем се наблюдава тенденция на стремеж третите логистични партньори да се превърнат в четвърти (4PL), поради възможността за осигуряване на по-добро обслужване на техните клиенти. 4PL представлява етап на развитие на 3PL в посока на разширение на обхвата на неговата дейност, чрез включване на услуги с добавена стойност (планиране, интегриране на информационните технологии, планиране на транспорта, проследяване и контролиране на поръчките, логистично консултиране, предлагане на различни решения и финансови услуги). Всичко това е обусловено от стремежа за подобряване на тесните връзки с обслужваните клиенти.

Фиг. 3. Принципна схема на 3PL оператор

4PL доставчика е интегратор, използващ ресурсите на собствената си и на други организации, както и 3PL оператори, за да проектира, разработи и въведе решения за веригата на доставките на своите клиенти. 4PL доставчикът трябва да бъде независима и специализирана консултантска организация, разполагаща с ноу-хау и информационни технологии, които ѝ позволяват да следи, координира и контролира дейността на изпълнителите на логистични услуги по веригата на доставките, без директно да се ангажира в изпълнението на тези услуги. 4PL

компанията контролира и координира дейността на логистичните оператори от името и за сметка на товародателя, който сключва договорите с тези оператори. Тя е доверен партньор и част от логистичната структура на клиента, като разработва оптимални от негова гледна точка логистични схеми и процеси. В този смисъл не може да се разглежда като 4PL консултации, давани на товародателите от транспортни или логистични оператори, тъй като те целят да дадат не най-доброто възможно решение, а най-доброто решение в рамките на извършваните от съответния оператор услуги [3].

Фиг. 4. Принципна схема на 4 PL оператор

Fifth party logistics provider (5PL) или петият партньор в логистиката се фокусира върху цялостните логистични решения за цялата логистична верига. Управлението на тази верига представлява интегриране на всички дейности, които са свързани с материалните потоци и трансформацията на продуктите в съответната логистична мрежа чрез одобряване на връзките в логистичната верига. Това се основава на общ подход за оценка на стопанската дейност за формиране на близки, партньорски и добре координирани мрежови отношения с оглед постигане на конкурентни предимства. Постигането на успех изисква интегриран подход за управлението на веригата на търсенето и предлагането, който да достави това което клиента желае в подходящото за него време, на подходящото място при това по максимално ефективен начин [2,4,7,8].

ПОЛЗИ ОТ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА 3PL

Международно изследване върху потребители и доставчици на 3PL услуги, направено през 2010 г. и обхващащо 22 индустрии показва, че: 65% от товародателите съобщават за увеличаване в използването на аутсорснати логистични услуги; 24% от товародателите са се върнали към инсорсинг на някои от техните логистични дейности; 46% от товародателите затвърждават броя на 3PL доставчици, които ползват. Същевременно в предоставената от 3PL доставчиците широка гама услуги прави впечатление, че най-високия процент аутсорснати услуги е на вътрешния транспорт – 86%, следван от складиране – 85 %, планиране и управление на транспорта – 76%, обслужване на клиенти – 71%, претоварни операции – 70% и т.н [5].

Подобно проучване направено през 2015 г. дава следните резултати по отношение на финансовите аспекти на потребителската логистика и 3PL разходите: общи логистични разходи, като процент от приходите от продажби – 7%; процент от общите логистични разходи насочени към аутсорсинг – 36%; процент от транспортните разходи, управлявани от трети страни – 51%; процент от разходите за складови операции, управлявани от трети страни – 36%. Относно ползите от използването на 3PL услуги: намаляване на разходите за логистика – 9%; намаляване на логистичните дълготрайни активи – 15%; точност на поръчките от 61% на 66%; намаляване разходите за инвентаризация – 6%; процент, изпълнени поръчки от 60% на 66% [6].

Едно от предимствата от използването на третия логистичен партньор се явява резултат от икономията на мащаба и от икономията на обхвата, които стимулират организациите да увеличават нетната си стойност чрез намаляване на разходите. Друго предимство на 3PL партньора се изразява в повишените способности за координация, които му позволяват да търси надеждни контрагенти или подизпълнители, както и да управлява ефективно междуфирмените материални потоци. Също така посредством аутсорсинг на логистични дейности компаниите могат да намалят капиталовите си разходи и да ограничат финансовия риск. И не на последно място разпределението на риска между няколко подизпълнители [1].

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От направените проучвания могат да се обобщят следните характерни черти на 3PL партньора, определящи разпространението му:

1. Да споделят отговорността. 3PL компаниите мога да разпределят отговорността при управлението на глобалната мрежа на доставките, като поддържат клиентите и магазините подходящо заредени със стоки и да доставят всеки път необходимата поръчка.
2. Да превърнат фиксираните разходи в променливи. Използвайки 3PL оператор постоянните разходи на възложителя за поддържане на основни средства (транспортен парк и складова база) и на постоянен оперативен и управленчески персонал във вътрешно-фирмената логистика могат да бъдат превърнати в променливи, които зависят пряко от обема на продажбите.
3. Да осигурят конкурентно предимство. Чрез логистичен аутсорсинг може бързо и лесно да се направи реинженеринг на мрежата за дистрибуция, като по този начин се посрещнат изискванията и потребностите на глобалните пазари.
4. Експерт в логистичния бизнес. Независимо дали фирмите притежават наличен ресурс, използването на специализирана организация във веригата за доставки може да изпълнява логистичните дейности по-добре поради нейната позиция в тази верига, натрупания опит и икономията от мащаба.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Димитров, И. Основни характеристики на третия партньор в логистиката, Б., 2009
- [2] Димчев, В. Наръчник за професионално обучение на спедиторски кадри в съответствие със стандартите на FIATA, НСБС, 2015
- [3] Димчев, В. 1, 2, 3, 4 PL, сп. Логистика бр.7, 2010
- [4] Arurkar, A. Study of overall 3 party logistics at Origin Logistic Pvt. Ltd., Pune University., 2013
- [5] Dr.C. John Langley, B.2010 Third-Party Logistics Study, <http://www.3plstudy.com/>, 2010
- [6] Dr.C. John Langley, B.2015 Third-Party Logistics Study, <http://www.3plstudy.com/>, 2015

[7] 13 Key Considerations When Selecting a 3PL and The Difference Between a 3PL & 4PL, http://www.supplychain247.com/article/13_key_considerations_when_selecting_a_3pl_3pl_vs_4pl/cerasis, 2015

[8] What is the Difference between 1PL, 2PL, 3PL, 4PL and 5PL logistics? Logistics and Supply Chain Management, <http://logisticsmgmt.blogspot.bg/2011/11/what-is-difference-between-1pl-2pl-3pl.html>, 2011.

Докладът отразява резултати от работата по проект No 2016 - ФТ - 03 на тема „Изследване на симулатор за обучение на водачи за подобряване безопасността на пътното движение“, финансиран от фонд „Научни изследвания“ на Русенския университет“.

За контакти:

маг. инж. Иван Петров, катедра “Транспорт”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел: 082 888 605, e-mail:

проф. д-р инж. Велизара Иванова Пенчева, катедра “Транспорт”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел: 082 888 240, e-mail: vpenceva@uni-ruse.bg

доц. д-р инж. Асен Цветанов Асенов, катедра “Транспорт”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел: 082 888 605, e-mail: asasenov@uni-ruse.bg

гл.ас. д-р инж. Иван Христов Белоев, катедра “Транспорт”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел: 082 888 605, e-mail: ibeloev@uni-ruse.bg